

شرکت‌های زیر مجموعه وزارت کار راهی بازار سرمایه می‌شوند

وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی با اشاره به افزایش همکاری‌های این وزارتخانه با سازمان بورس و اوراق بهادار گفت: یکی از برنامه های این وزارتخانه ورود شرکت‌های زیر مجموعه به بازار سرمایه است. همچنین محور برنامه‌های این وزارتخانه در سال ۱۴۰۳ عبور از نگاه‌داری و توجه به سهامداری است. به گزارش ایسنا، طبق اعلام سازمان بورس، صولت مرتضوی – وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی – با اشاره به حضور و ورود شرکت‌های تابعه این وزارت خانه به بازار سرمایه گفت: ورود شرکت‌های زیر مجموعه وزارت کار به بازار سرمایه،

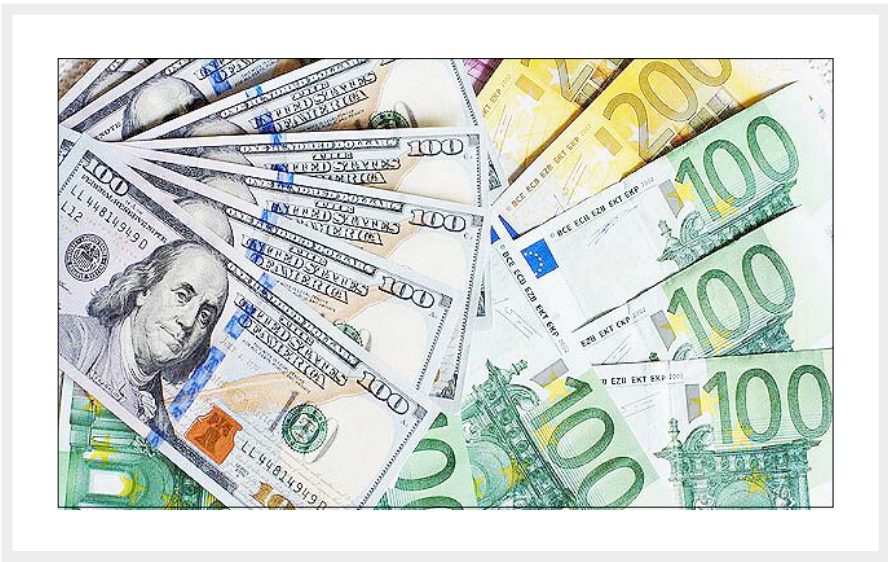
تجربیات مطلوبی را طی سال‌های گذشته رقم زده که در همین زمینه، همکاری‌های خود را با سازمان بورس

افزایش خواهیم داد. وی افزود: در راستای برنامه ریزی‌های صورت گرفته، یکی از تصمیمات اتخاذ شده از سوی

وزارت کار و نیز اقدامات کلان این وزارتخانه، ورود حتی شرکت‌های زیر مجموعه به بازار سرمایه است تا بتوان

از مزایای این بازار برای بهبود عملکرد و فعالیت این شرکت‌ها استفاده کنیم. به گفته وزیر تعاون، کار و رفاه

اجتماعی، محور برنامه‌های این وزارتخانه در سال ۱۴۰۳ عبور از نگاه‌داری و توجه به سهامداری است.

یافت. با این حال طی دو دهه گذشته، تمایل شدید دولت‌ها به تثبیت نرخ اسمی ارز، باعث شد عملاً رژیم ارزی ایران، در مقاطع مختلف ویژگی‌های یک نظام ارزی ثابت را داشته باشد.

ویژگی‌های اقتصاد ایران، باعث شده است که سیاست‌گذاری ارزی در کشور با پیچیدگی بسیار همراه باشد. اقتصاد ایران، یک اقتصاد نفتی با تنوع اندک در محصولات صادراتی است و بانک مرکزی موظف به خرید ارز حاصل از صادرات نفت است. فقدان ارتباطات گسترده و عمیق با بازارهای مالی جهانی و سهم صادرات اندک غیر نفتی موجب شده است که بیشتر ارز کشور از طریق بانک مرکزی تأمین شود و تا حد زیادی انحصار عرضه ارز در اختیار بانک مرکزی باشد. با این ویژگی‌ها، انتخاب یک نظام ارزی شناور آزاد، می‌تواند منجر به انتقال شوک‌های نفتی به اقتصاد و منجر به نوسانات شدید نرخ ارز و نوسانات بودجه عمومی شود. از طرف دیگر، با وجود اینکه اغلب کشورهای

۸۲ هزار میلیارد تومان اموال تملیکی تعیین تکلیف شد

مدیرعامل سازمان جمع‌آوری و فروش اموال تملیکی گفت: از مردامه‌ها سال ۱۴۰۰ تا پایان سال گذشته ۸۲هزار و ۱۰۸ میلیارد تومان از اموال تحت اختیار این سازمان تعیین تکلیف شد که نسبت به مدت مشابه در دولت گذشته رشد ۵۴۷درصدی داشت. سید عبدالمجید اجتهادی در گفت‌وگو با ایرنا، با اشاره به تعیین تکلیف ۸۲ هزار و ۱۰۸ میلیارد تومان از اموال سازمان جمع‌آوری و فروش اموال تملیکی از مردامه‌ها سال ۱۴۰۰ تا پایان سال گذشته، اظهار داشت: سهم تعیین تکلیف کالاها در مدت مشابه دولت گذشته، ۱۲ هزار و ۶۸۱ میلیارد تومان بود که عملکرد دولت سیزدهم رشد ۵۴۷درصدی در این زمینه را نشان می‌دهد. وی با اشاره به تسریع در تعیین تکلیف کالاها در دولت سیزدهم، گفت: بعد از بازدید ای‌تانه رئیس‌ی از انبار سازمان جمع‌آوری و فروش اموال تملیکی در بوشهر و تأکید بر تسریع در تعیین تکلیف کالاها، شاهد رشد در رسیدگی به وضعیت کالاها در راستای احقاق حقوق مردم هستیم. مدیرعامل سازمان جمع‌آوری و فروش اموال تملیکی افزود: کالا‌های این سازمان از چهار طریق انهدام، استرداد، فروش و اعاده تعیین تکلیف می‌شود که بیشترین سهم رسیدگی به اموال تحت اختیار این سازمان، اختصاص به اعاده کالاها یعنی بازگشت مالها به صاحبان اصلی است.

«تجارت» بررسی کرد

نسخه‌هایی بخش برای سیاست ارزی

کاهش حساسیت جامعه نسبت به تحولات بازار، این نگرانی وجود دارد که دولت، بدون توجه به تجربه چندین دهه گذشته، از سیاست‌گذار پولی انتظار داشته باشد که بار دیگر رویه پرزینه گذشته را از سر بگیرد.

▪ **ارزیابی کارشناسی**

در این خصوص حمید مهاوی، عضو هیئت نمایندگان اتاق ایران معتقد است که با روی کار آمدن دولت آینده در انتخابات پیش رو، سیاست‌های بانک مرکزی باید تغییر کند. در غیر این صورت شاهد ضربه‌های سنگین به بدنه اقتصاد و تولید خواهیم بود. به پیشنهاد برخی از اعضای اتاق‌های بازرگانی بهتر است بیش از گذشته به سیاست‌های بازار آزاد و کنترل حداقلی دولت بر بازار و قیمت‌گذاری‌ها توجه کرد. مهاوی درباره قیمت‌گذاری دستوری دولت عنوان می‌کند: اگر در رابطه با این سیاست‌ها شفاف عمل شود نتیجه‌های تأثیرگذار را می‌توان در زمینه‌های مختلف مشاهده کرد اما عملاً همچین چیزی رخ نمی‌دهد و صرفاً توافق‌هایی که در رابطه با قیمت‌گذاری صورت می‌گیرند سبب ایجاد رانت می‌شوند. او اضافه می‌کند: قطعاً فعالیت‌های تجاری و بازرگانی به نظارت نیاز دارند ولی اعلام نرخ دستوری مخصوصاً برای واحدهای تولیدی رده بالا به این شکل صحیح نیست و عموماً این سیاست‌ها روش مناسبی در اقتصاد خوانده نمی‌شود. مهاوی همچنین تأکید می‌کند: بازار باید آزاد باشد و راه خودش را پیدا کند و در همین حین قانوناً و در حد معقول نظارتی نیز بر آن حاکم باشد اما نه به گونه‌ای که دستوری عمل و قیمت‌گذاری کند چرا که باعث ایجاد تنش و التهاب در بازار می‌شود. مهاوی با تأکید بر متفاوت بودن نرخ ارز برای تأمین کالا‌های قیمت‌گذاری‌شده تصریح می‌کند: در بخش تعیین قیمت ارز مؤلفه‌های بسیاری تأثیرگذار هستند که ناشی از سیاست‌گذاری دولت است و تاکنون در این زمینه کار ساز و موفق نبوده‌اند. بخش اعظمی از التهاب‌های بازار ارز ناشی از عملکرد غیر کارشناسی‌شده در گام‌های داخلی است. او معتقد است که مدیریت نرخ‌ها و سرکوب قیمت‌ها در یک سیکل معیوب قرار گرفته است که به آشفته‌گی در بازار دامن زده و موجب افزایش تورم می‌شود.

گروه اقتصاد کلان: یکی از مهمترین ضرورت‌های اقتصادی و تغییرات اساسی که کارشناسان و فعالان اقتصادی در دولت آینده بر آن تأکید می‌کنند، اصلاح نظام ارزی است. در شرایطی که سال‌هاست دولت‌ها وعده تک‌نرخ شدن ارز را به مردم و فعالان اقتصادی و تجار می‌دهند اما این امر مهم همچنان دور از دسترس به نظر می‌رسد. به گزارش «تجارت» دولت‌ها در ایران از آنجایی که با تورم ساختاری روبرو هستند و معمولاً هم تصورشان بر این است که کنترل تورم فرآیندی زمان‌بر است، به دنبال راه‌حل‌های کوتاه‌مدت برای مهار تورم و جلوگیری از افزایش قیمت‌ها می‌گردند. از این رو دم دست‌ترین راه حل تعیین نرخ دستوری و ارزان برای تأمین نیازهای اساسی است. این روش بارها و بارها در دولت‌های مختلف تجربه شده است، به روشی که متکی بر صرفه فراوان منابع ارزی برای واردات است. این اتفاق معمولاً چنداسبب را به دنبال دارد. اول آنکه معمولاً کالا‌های وارداتی با قیمت ارزان قیمت‌گذاری نمی‌شود و با نرخ بالاتر به دست مصرف‌کننده می‌رسد، ضمن آنکه منجر به رانت برای گروهی می‌شود که از فاصله نرخ ارز بازار آزاد و نرخ دستوری سود می‌برند و در نهایت به تولید داخل در مقابل واردات ضربه می‌زند. از این منظر کاندیداهای ریاست جمهوری باید در برنامه های اقتصادی خود نگاه‌شان را در خصوص تعیین سیستم و نظام ارزی در اقتصاد را به طور شفاف بیان کنند. آیا قرار است نگاه تمام دستوری را حاکم کنند و نرخ بازار را به رسمیت نشناسند و یا می‌خواهند مبتنی بر نظام بازار سیاست‌گذاری کنند و یا اینکه مانند این سال‌ها روشی میانه را انتخاب کنند. به اعتقاد کارشناسان روش میانه در نهایت منجر به وضعیت آشفته‌ای شده است که در حال حاضر چندین و چند نرخ مختلف برای ارز وجود دارد و تجار و فعالان اقتصادی را دچار سردرگمی کرده است.

اما کارشناسان بر این باورند که هر اقتصادی متناسب با چارچوب سیاست پولی خود و با توجه به مؤلفه‌هایی مانند تجارت خارجی، عمق بازارهای مالی، ثبات اقتصاد کلان، احتمال کاهش شوک‌های خارجی و نظایر آن، نظام ارزی مناسب خود را مورد حمایت قرار می‌دهد. نظام ارزی ایران که قبلاً به مدت چند دهه کاملاً تحت کنترل دولت بود، از ابتدای دهه ۸۰ به شناور مدیریت‌شده تغییر

شاخص قیمت جهانی مواد غذایی سازمان ملل متحد در ماه می برای سومین ماه متوالی افزایش یافت.
نیز افزایش قیمت غلات و محصولات لبنی بر کاهش قیمت شکر و روغن‌های گیاهی غلبه کرد.
به گزارش ایسنا، افتاومز جامعه (۷ ژوئن) اعلام کرد که شاخص قیمت سازمان خواربار و کشاورزی ملل متحد (فاو) در ماه می به طور میانگین ۰.۴ تا ۱.۰ واحد بود که ۰.۹ درصد نسبت به سطح آوریل افزایش داشت.
با این حال، شاخص ماه می ۳.۴ درصد کمتر از سطح سال قبل بود. شاخص فائو در ماه فوریه به پایین‌ترین حد خود در سه سال اخیر رسید، زیرا قیمت مواد غذایی از رکوردی که در مارس ۲۰۲۲ ثبت شد، پس از تهاجم روسیه به اوکراین، همچنان کاهش

بررسی رسانه‌های معتبر بین‌المللی نشان می‌دهد بعد از بالا گرفتن تب همستر کمبات، ابهاماتی در خصوص وضعیت فعلی و آینده این بازی کریپتویی مطرح شده است. به گزارش خبرگزاری تسنیم، همستر کامپ یک جدیدترین بازی مبتنی بر تلگرام است که بر مبنای کلیک پایه‌گذاری شده است. اما حقایق بیشتر از کلیک کردن یا ضربه زدن روی صفحه نمایش برای جمع‌آوری سکه در مورد این بازی وجود دارد. به عنوان مدیرعامل یک صرافی خیالی وظیفه شما این است که اساتر آپ جدید خود را به صورت صنعت ارتقا دهید، و این کار را با سرمایه‌گذاری در مواردی مانند بازاریابی، مجوزها، استعداها، محصولات جدید و فرآز آن انجام خواهید داد. و برای بازیکنان روزانه، یک مزیت بسیار بزرگ وجود دارد: یک ارتقاء ترکیبی روزانه که به شما ۵ میلیون سکه رایگان برای سرمایه‌گذاری در مراحل پیشرفت بعدی پادش می‌دهد. این یک بازی برد-برد است که خزانه درون بازی شما را افزایش می‌دهد و در عین حال درآمد فعال شما را افزایش می‌دهد و در نهایت در ایردراپ نامیدین به نفع شما خواهد بود. همستر کامیت به سرعت به بازی فراگیر در فضای مجازی تبدیل شده است. مبدعان این بازی مدعی اند تاکنون بیش از ۶۰ میلیون بازیگر

روبل برارزهای «سمی» غربی غلبه کرد.
به گزارش ایسنا، ولادیمیر پوتین، رئیس‌جمهور روسیه طی سخنرانی در نشست عمومی مجمع بین‌المللی اقتصادی سن پترزبورگ (SPIEF) اظهار کرد است که سهم روبل در عملیات تجارت خارجی روسیه همچنان به رشد خود ادامه می‌دهد، در حالی که پرداخت‌ها به ارز کشورهای «غیر دوست» در حال کاهش است.
اصلاح «غیر دوستانه» به کشورهای اطلاق می‌شود که تحریم‌های مالی شدیدی را علیه روسیه در پاسخ به درگیری در اوکراین

قیمت جهانی مواد غذایی افزایش یافت

یافت. افزایش قیمت غلات در ماه می با افزایش ۶.۳درصدی در بحبوحه نگرانی‌های فرآینده در مورد شرایط نامطلوب محصول در برداشت محصول سال ۲۰۲۴ را در مناطق تولیدکننده کلیدی مانند شمال آمریکا، اروپا و منطقه دریای سیاه محدود می‌کند، حمایت کرد.

فائو گفت که قیمت‌لبنیات در ماه می نسبت به آوریل ۱.۸ درصد افزایش یافته‌است که دلیل آن افزایش تقاضا برای محصولات در آستانه تعطیلات تابستانی در میان نگرانی‌ها از کاهش

غیرایرانی‌ها درباره همستر چه می‌گویند؟

جذب کرده‌اند. این بازی اگرچه از ماه مارس راه‌افتاده اما اخیراً پس از نپهای شدن ایردراپ نات‌کوین فراگیر شده‌است. بزرگ‌ترین کانال تلگرامی با بیش از ۲۰ میلیون عضو برای این بازی تشکیل شده است. این بازی در واقع خیلی شبیه نات‌کوین است که عبارت از مکانیک پیشرفته تری بر خوردار است و دستور کار آن عبیرت است از این که کلیک کن تا پول بدست بیآوری. این بازی از نوت کوین جذاب تر است و تعداد کاربران فعال بیشتر، بازاریابی خوب، شرایط خوب در شبکه‌های اجتماعی و داشتن نقشه راه از دیگر نقاط قوت این بازی است.

▪ **هدف تلگرام از راه‌اندازی «همستر کامیت» چیست؟**
به نظر می‌رسد شبکه Ton به عنوان یک قویب تازه نفس در مقابل شبکه‌های بلاک‌چین قدیمی و معتبرتر به دنبال استفاده از ظرفیت کاربران شبکه‌های اجتماعی خود یعنی تلگرام برای رشد و فراگیری هرچه بیشتر است. در واقع از یک سو مخاطبان بیشتری به سمت این شبکه اجتماعی سرازیر شده و زنگ خطر برای سایر شبکه‌های اجتماعی جهانی از جمله واتس‌آپ و… به

روبل روسیه پیروز شد

اعمال کرده‌اند. سال گذشته، سهم پرداخت‌های صادرات روسیه به ارزهای به اصطلاح «سمی» کشورهای غیر دوست به نصف کاهش یافت و در عین حال، سهم روبل در مبادلات صادرات و واردات در حال رشد بوده و اکنون به ۴۰ درصد نزدیک شده است. وی همچنین خاطر نشان کرد که سهم پول روسیه در پرداخت‌های بین‌المللی از سال ۲۰۲۱ به برابر شده است. روسیه فعالانه جایگزینی برای پرداخت‌ها در عوض دلار و یورو در تجارت خارجی طی بحبوحه تحریم‌های غرب اعمال شده به دلیل

درگیری اوکراین آغاز کرد و از آن زمان به‌طور چشمگیری تعداد حساب‌های بانکی و تراکنش‌های بین‌شهرکت‌ها و موسسات مالی مرتبط با ارزهای غربی کاهش یافته است. قبل از درگیری، سهم دلار و یورو در تسویه حساب‌های روسیه حدود ۹۰ درصد بود. به گفته پوتین، کشورهای دوست در حال حاضر سه چهارم گردش تجاری روسیه را تشکیل می‌دهند. رئیس‌جمهور روسیه گفت که روسیه به افزایش پرداخت‌های فرامرزی به ارزهای ملی یا سایر کشورها ادامه خواهد داد.

تجارت

یکشنبه ۲۰ خرداد ۱۴۰۳ • ۱۴۴۵ هجری شمسه • شماره ۳۰۴ • Sun • 9 June • 2024 • 8 page

سرمقاله

راه عبور از ناترازی های زیست محیطی

ادامه از صفحه یک...اتلاف منابع است. امروز مشخص شده که توسعه غیر پایدار پس از مدتی چه بسا منجر به فقر و اختلالات اجتماعی گسترده‌تر از پیش شود. از همین رو لازم است در فرآیند توسعه، توجه ویژه به مفهوم «توسعه پایدار» داشته باشیم.

یکی از مباحث مهم این حوزه موضوع تغییر اقلیم است. تغییر اقلیمی دو نوع است؛ یکی به دخالت انسان و دوم تغییر اقلیم به محیط زیست نیست و هم بر اجتماع و هم بر اقتصاد تأثیر می‌گذارد. سیل اخیر دوبی نمونه واضحی از این مشکل است. بارش یک‌سال در یک‌روز اتفاق افتاد و آثار آن هنوز هم قابل مشاهده است.

دوره مشخص برای این کار وجود دارد؛ یکی سازگاری با تغییر اقلیم که تا جایی کاربرد دارد. درود ماه کاهش آثار تغییر اقلیم است. باید سعی کرد تا حد ممکن، انتشار گازهای گلخانه‌ای را کاهش داد؛ این مساله مورد توافق ۹۷ درصد کارشناسان این حوزه است. همچنین همه دولت‌ها جز ایران و لیبی و یمن آن را پذیرفته‌اند. گرچه ایران بسیاری از راه را طی کرده و اقدامات مناسبی انجام از جمله پذیرفتن کنوانسیون و امضای پیمان کیوتو را انجام داده اما هنوز در حوزه تعهدات داخلی کاری صورت نگرفته که به زودی انجام خواهد شد.

توسعه ما توسعه پر کربنی بوده است و از این رو باید به جایگاه جهانی خود دقت کنیم، به ویژه که مسیرمان را هم تغییر نداده و اصلاح نکرده‌ایم. از نظر مقدار انتشار کربن کشور ما در رتبه نهم دنیا قرار دارد. اما اگر از نظر سرانه انتشار ارزیابی شود، متأسفانه وضعیتی نامناسب‌تری داریم و در رتبه چهارم جهان قرار می‌گیرم. حالا اگر همین ارزیابی به ازای هر دلار تولید ناخالص داخلی محاسبه شود که دیگر به رتبه اول انتشار در دنیا صعود می‌کنیم که اصلاً رتبه خوبی نیست و جهان نیز در آینده با آن کنار نخواهد آمد و در روابط تجاری و بین‌المللی با مشکل مواجه خواهیم شد.

مطابق الگوی همه کشورها برای کاهش انتشار، ابزارهای سیاستی لازم است و به شکل دستوری امکان ندارد. این سیاست‌ها در سه مدل ارزیابی نظارتی، اقتصادی و سایر ابزارها دسته‌بندی می‌شود. ابزارهای اقتصادی از همه کارآمدتر هستند که مهم‌ترین سیاست آن قیمت‌گذاری کربن است؛ مشوق‌های کاهش انتشار کربن و کاهش یارانه سوخت‌های فسیلی هم سیاست‌های موثر بعدی است اما اصل داستان همان قیمت‌گذاری کربن است که نوع آن دارد؛ بازار کربن، که پس از اندازه‌گیری انتشار کربن می‌توان آن را خرید و فروش کرد. دومین آن مالیات کربن است.

حدود ۶۰ درصد اقتصاد دنیا اکنون قیمت‌گذاری کربن شده است. در ایران آن‌ها در حال تعیین داریم و نه مالیات. تجارت انتشار کربن مجموعه‌ا رقم قابل توجه ۶۴ میلیارد دلار دارد. روند قیمت‌گذاری کربن کاملاً صعودی است. مهم‌ترین نکته سیستمی است مختص اتحادیه اروپا که بر اساس آن واردات کالا‌هایی که به این کشور وارد می‌شوند از زبای می‌شوند و واردکنندگان نیز مشمول قیمت‌گذاری خواهند شد؛ تاکنون آهن و فولاد، سیمان، آلومینیوم، برق هیدروژن و کودهای شیمیایی را در بر می‌گیرند و ممکن است به فهرست این کالاها اضافه شود. بر اساس این قانون اظهارنامه انتشار کربن باید به گمرک اتحادیه اروپا ارائه شود و از سال ۲۰۲۶ بعد دریافت مجوز واردات صرفاً در مقابل ارائه گواهی انتشار یا پرداخت قیمت آن ممکن خواهد بود. یعنی برای صادرات این محصولات به اروپا، اگر میزان کربن بیش از حد تعیین شده باشد، باید گواهی حق انتشار خریداری شود.

یادداشت

هوای سرداوشنگتن برای نتانیاهو

ادامه از صفحه یک... در زمان ریاست جمهوری باراک اوباما شاهد دعوت از بنیامین نتانیاهو به کنگره این کشور و ایراد سخنرانی توسط وی بودیم، و حالا در زمان ریاست جمهوری بایدن هم برای دومین بار این اتفاق رخ داده است که ریشه آن قدرت لابی یهودی یا آیبک در آمریکا به حساب می‌آید.

اینکه نخست وزیر اسرائیل را در زمانی که کابینه جنگ تحت رهبری وی دست به انواع و اقسام جنایات در غزه زده است به وااشنگتن دعوت می‌کنند، به نوعی نشان می‌دهد که لابی یهود در حال حمایت از این رفتار وی است و این دقیقاً خلاف حقوق بشر و آرمان‌هایی است که آمریکا از گذشته تاکنون مدعی آن بوده است. اینکه به کادر آشپزخانه مرکزی جهانی از سوی ارتش اسرائیل حمله می‌شود و اتباع کشورهای غربی به قتل می‌رسند و سپس کشوری مانند اسپانیا هم به صف جنگ حقوقی علیه اسرائیل می‌پیوندد، دقیقاً نشان می‌دهد که جنایات اسرائیل هم چندان برای ایالات متحده اهمیت ندارد. آمریکا هم در این راستا با اعمال فشار بر اسرائیل به دنبال آن است که تل‌آویو به هر ترتیب آتش‌بس سه‌مرحله‌ای را بپذیرد که این آتش‌بس متشکل بود از پایان درگیری به مدت شش هفته، تبادل اسرا، مذاکره و در نهایت بازسازی غزه.

در این راستا نتانیاهو به دنبال آن است که روند جنگ را ادامه دهد تا به زعم خود به هدفش در غزه پس از هشت ماه دست پیدا کند. اینکه می‌بینیم کسانی مانند رئیس مجلس نمایندگان آمریکا، رهبر اکثریت دموکرات‌های سنا، رهبر جمهوری خواهان سنا و رهبر دموکرات‌ها در مجلس نمایندگان دعوت‌نامه نتانیاهو برای سفر به آمریکا را امضا می‌کنند به نوعی گویای آن است که لابی یهود در درون لایه‌های بالای ساختار سیاسی و قانونگذاری آمریکا رخنه کرده و نمایشی از دوران اوباما را تداعی می‌کند. توجه داشته باشید که نتانیاهو در داخل اسرائیل با تضادها و مشکلات زیادی دست و پنجه نرم می‌کند و در این راستا ما شاهد آن هستیم که او به دنبال یک راه‌نجات است. نخست‌وزیر اسرائیل در مقابل، حتی با خریدی‌های تندرو در جنگ است و قرار بر این بوده تا این طیف به سربازی اعزام شوند که همین مساله حالا به یک جنجال داخلی تبدیل شده و حتی تئدروهای تل‌آویو تهدید به فروپاشی کابینه کردند.